

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000013

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-01-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Притула Олександр Леонтійович

2. Oleksandr L. Prytula

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8800-8207

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 09.00.10

Назва наукової спеціальності: Філософія освіти

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 18-12-2025

Спеціальність за освітою: Інженер-електрик. Юрист. Магістр фізичного виховання.

Місце роботи здобувача: Громадська організація «Всеукраїнська федерація «Спас»

Код за ЄДРПОУ: 33642609

Місцезнаходження: вулиця Аеродромна/вокзальна, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69040, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.053.16

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.01.07, 02.41

Тема дисертації:

1. Філософія громадянського виховання особистості-захисника Вітчизни (історіософський та світоглядний аспекти)
2. Philosophy of civic education of the personality-defender of the Fatherland (historiosophical and worldview aspects)

Реферат:

1. Комплексно та системно здійснено філософсько-освітній аналіз потенціалу громадянського виховання особистості-захисника Вітчизни (історіософський та світоглядний аспекти). Поліаспектність проблематики дослідження зумовила синтез таких дослідницьких стратегій, які дозволяють розкрити як універсальні філософські закономірності, так і специфічні національно-культурні особливості становлення захисника Вітчизни як морально відповідального громадянина. У роботі були використані, зокрема, системний, культурно-антропологічний, герменевтичний, історико-філософський та аксіологічний підходи. Системний підхід дав змогу осмислити феномен громадянського виховання як складну взаємодію етичних, освітніх, культурних та екзистенційних вимірів. Історико-філософський аналіз дозволив простежити еволюцію ідей

щодо виховання особистості, здатної до самопожертви заради Батьківщини, у філософських ученнях від докозацької доби до сучасності. Герменевтична стратегія була застосована для інтерпретації філософських текстів, освітніх моделей і наративів, які формували архетип воїна-громадянина у вітчизняному культурному контексті. Важливою складовою дослідження стало використання аксіологічного підходу, що дало змогу зосередитися на вивченні ціннісних засад громадянського виховання, зокрема на морально-етичних чеснотах, притаманних українському ідеалу воїна-захисника. Культурно-антропологічний підхід, що використовувався у розділах, присвячених історіософському аналізу, дозволив виявити тяглість та трансформації філософських ідей у формуванні образу українського воїна. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше в українській філософії освіти здійснено цілісну концептуалізацію громадянського виховання особистості-захисника Вітчизни в історіософському та світоглядному вимірах, що ґрунтується на інтеграції національних військово-культурних традицій, філософських засад бойових мистецтв та аксіологічних орієнтирів сучасного українського суспільства в умовах воєнних викликів. Проаналізовано теоретичні засади та ключові підходи до концептуалізації громадянського виховання як складної системи світоглядних, аксіологічних та смислотворчих орієнтирів, що визначають зміст, цілі та способи формування громадянської компетентності. Простежується еволюція філософсько-педагогічних уявлень про громадянськість – від класичних концепцій виховання в античній думці до сучасних українських і зарубіжних моделей, виокремлюються взаємовпливи й відмінності між громадянським та патріотичним вихованням. Досліджено концептуальні та світоглядні засади громадянського виховання, яке визначено як провідне завдання освітньо-виховного процесу. Зазначено, що формування глибокого світогляду, національно-патріотичних почуттів та переконань відбувається інтегровано, охоплюючи як соціально-гуманітарні, так і математично-природничі дисципліни, а також позакласні заходи. Висвітлено сутнісні дефініції патріотизму, який розглядається як духовно-моральна якість особистості та емоційний аспект державницького світогляду, що є ключовим ресурсом для суспільної консолідації та мобілізації. Охарактеризовано структуру національно-патріотичних почуттів через чотири взаємопов'язані виміри ставлень: до себе, до інших, до Батьківщини та до національних цінностей. Досліджено зміст і значення військових традицій як сукупності стійких, історично утворених символів, звичаїв та цінностей, що забезпечують тяглість виховання воїна-захисника. Зазначено, що традиція є колективною пам'яттю суспільства, а військові традиції мають регламентуючий характер, слугуючи механізмом об'єднання військової спільноти, формуючи її моральну свідомість та наповнюючи сенсом дії, спрямовані на досягнення державно-значущих цілей. Здійснено всебічний аналіз витоків і становлення ідеї виховання оборонця рідної землі в ранні періоди української історії, що стали підґрунтям для подальшого розвитку цього концепту в наступні історичні епохи. Показано, що в культурі та філософській думці докозацької доби виховання захисника Вітчизни постає не просто суспільною потребою, а фундаментальною складовою світоглядної моделі, що визначала засади існування спільноти. Досліджено систему виховання у Запорозькій Січі, що формувала не лише вправного воїна, а й свідомого громадянина, духовно зрілу, відповідальну й вільнолюбну особистість. Доведено, що козацьке середовище створило унікальну освітньо-виховну модель, що ґрунтувалася на культуроцентризмі, гуманізмі, любові до Батьківщини та народної традиції, виховна практика якої спиралася на фольклор, бойову символіку, моральні настанови та приклади героїзму козацьких ватажків. Проаналізовано сутність світоглядної культури як інтегральної, фундаментальної якості особистості, що є її духовно-практичною основою. Зазначено, що формування світоглядної та політичної підготовки починається в родині і набуває системних форм у навчальних закладах, набуваючи особливої значущості у період соціальних змін.

2. A comprehensive and systematic philosophical and educational analysis of the potential of civic education of a personality-defender of the Fatherland (historiosophical and worldview aspects) was carried out. The multifaceted nature of the research issues led to the synthesis of such research strategies that allow us to reveal both universal philosophical patterns and specific national and cultural features of the formation of a defender of the Fatherland as a morally responsible citizen. In particular, the work used systemic, cultural-anthropological, hermeneutic, historical-philosophical, and axiological approaches. The systemic approach enabled the comprehension of civic

education as a complex interplay of ethical, educational, cultural, and existential dimensions. Historical and philosophical analysis allowed us to trace the evolution of ideas about educating a person capable of self-sacrifice for the sake of the Motherland in philosophical teachings from the pre-Cossack era to the present day. The hermeneutic strategy was employed to interpret philosophical texts, educational models, and narratives that shaped the archetype of a warrior-citizen within the domestic cultural context. An important component of the study was the use of an axiological approach, which enabled a focus on the value principles of civic education, particularly on the moral and ethical virtues inherent in the Ukrainian ideal of a warrior-protector. The cultural and anthropological approach, employed in the sections devoted to historiosophical analysis, enabled the revelation of the continuity and transformation of philosophical ideas in the formation of the image of a Ukrainian warrior. The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that for the first time in Ukrainian philosophy of education, a holistic conceptualization of the civic education of the individual-defender of the Fatherland in historiosophical and worldview dimensions has been carried out, which is based on the integration of national military-cultural traditions, philosophical foundations of martial arts, and axiological guidelines of modern Ukrainian society in the conditions of military challenges. The theoretical foundations and key approaches to conceptualizing civic education as a complex system of worldview, axiological, and meaning-making guidelines that determine its content, goals, and methods for forming civic competence are analyzed. The evolution of philosophical and pedagogical ideas about citizenship is traced, from classical concepts of education in ancient thought to modern Ukrainian and foreign models, with a focus on the mutual influences and differences between civic and patriotic education. The conceptual foundations of civic education, which is defined as the leading task of the educational process, are investigated. It is noted that the formation of a deep worldview, national-patriotic feelings, and beliefs occurs in an integrated manner, encompassing both social and humanitarian, as well as mathematical and natural disciplines, as well as extracurricular activities. The essential definitions of patriotism, which is considered a spiritual and moral quality of the individual, as well as the emotional aspect of the state's worldview, are highlighted. This concept serves as a key resource for social consolidation and mobilization. The structure of national-patriotic feelings is characterized through four interrelated dimensions of attitudes: towards oneself, towards others, towards the Motherland, and towards national values. It is noted that tradition is the collective memory of society, and military traditions have a regulatory character, serving as a mechanism for uniting the military community, forming its moral consciousness, and filling actions aimed at achieving state-significant goals with meaning. A comprehensive analysis of the origins and formation of the idea of educating a defender of the homeland in the early periods of Ukrainian history has been conducted, which laid the groundwork for the further development of this concept in subsequent historical eras. It has been shown that in the culture and philosophical thought of the pre-Cossack era, educating a defender of the Fatherland was not just a social need, but a fundamental component of the worldview model that determined the principles of community existence. The system of education in the Zaporozhian Sich, which formed not only skilled warriors but also conscious citizens, spiritually mature, responsible, and freedom-loving personalities, has been studied. It has been proven that the Cossack environment created a unique educational model based on cultural centrism, humanism, love for the Motherland, and folk tradition. This educational practice was grounded in folklore, military symbolism, moral guidelines, and examples of heroism by Cossack leaders.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Cultivating Civic Virtue: an Aristotelian Perspective on Ukrainian Martial-Patriotic Education / O. Prytula, V. Glazunov, M. Bratko, K. Previr, M. Mykhalchuk // Synesis. Apr-Jun 2025. Vol. 17. Iss. 2. Article Number e338208. (Web of Science, Q2).
- 2. Prytula O. L., Bohdanovskiy I. V., Anishchenko M. A. Health-Preserving Interventions Based on Ethnic Traditions = Здоров'язбережувальні інтервенції на основі етнічних традицій. Rehabilitation and Recreation. Article. 2025. Vol.19. Iss. 2. Pp. 243–250. DOI: 10.32782/2522-1795.2025.19.2.23. (Scopus, Q4).
- 3. Prytula O. Formation and Functioning of Public Organizations for Military and Patriotic Education = Становлення та функціонування громадських організацій з військово-патріотичного виховання. Interdisciplinary Studies of Complex Systems. 2024. Iss. 25. Pp. 159-170. DOI 10.31392/iscs.2024.25.159. (Web of Science, Q4).
- 4. Prytula O. Self-training and self-education in the professional formation of a Ukrainian citizen = Самовиховання і самоосвіта у професійному становленні українського громадянина. Філософія освіти = Philosophy of Education. 2024. Vol. 30 No. 1. С. 160-173 <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2024-30-1-9>
- 5. Притула О. Л. Бойові мистецтва в системі нової української школи. Освітній дискурс : збірник наукових праць = Educational discourse : collection of scientific papers. 2024. Вип. 51 (10-12). С. 82-91/
- 6. Притула О. Виховання захисника Вітчизни в історико-філософському контексті. Вища освіта України. 2024. № 3. С. 79-88. DOI 10.32782/NPU-VOU.2024.3(94).09
- 7. Притула О. Військове мистецтво козаків як основа військово-патріотичного виховання сучасної молоді (філософська оцінка) = Military art of the Cossacks as the basis of military-patriotic education of modern youth (philosophical assessment). Мультиверсум. Філософський альманах. = Multiversum. Filosofskij almanah. 2024. Vol. 1 No. 1(179). Pp. 42-57
- 8. Притула О. Л. Громадянське виховання особистості як нагальна потреба сучасного українського суспільства. Освітній дискурс : збірник наукових праць = Educational discourse : collection of scientific papers. 2024. Вип. 50 (7-9). С. 78-85. DOI 10.33930/ed.2019.5007.50(7-9)-12
- 9. Притула О. Л. Ідеологія військово-патріотичного виховання в українській філософії докозацького періоду. Культурологічний альманах. 2024. Вип. 2(10). С. 239-245. DOI <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.2.29>
- 10. Притула О. Класифікації військово-бойових традицій. Humanities studies. 2024. Вип. 21 (98). С. 70-77. DOI <https://doi.org/10.32782/hst-2024-21-98-09>
- 11. Притула О. Л. Основні напрями та структурні елементи громадянського виховання. Освітній дискурс : збірник наукових праць = Educational discourse : collection of scientific papers. 2024. Вип. 49 (4-6). С. 108-117. DOI 10.33930/ed.2019.5007.49(4-6)-11
- 12. Притула О. Л. Процесуальний характер громадянського виховання Politology bulletin = Політологічний вісник. 2024. Iss. 92. С. 212-224.
- 13. Притула О. Світогляд як духовна основа громадського становлення особистості. Humanities studies. 2024. Вип. 19 (96). С. 77-82. doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-19-96-08>
- 14. Притула О. Л. Світоглядна і політична підготовка громадянина в період соціальних змін. Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія. 2024. № 2. С. 142-147. DOI: 10.18372/2412-2157.40.19348.
- 15. Притула О. Л. Система українських військових традицій в період становлення та розвитку. Politology bulletin. 2024. Iss. 93. С. 236-252. DOI 10.17721/2415-88IX. 2024.93.236-252
- 16. Притула О. Л. Сутність громадянського виховання в давній історії українців. Культурологічний альманах. 2024. Вип. 3 (11). С. 176-183. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.3.19>
- 17. Притула О. Українські етнічні традиції здорового способу життя і їх місце в сучасній цивілізації. Філософія та управління. 2024. № 1. С. 36-44. <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2024.1.05>

- 18. Припула О. Формування громадянських якостей особистості. Вища освіта України. 2024. № 2. С. 126–133. DOI 10.32782/NPU-VOU.2024.2(93).15.
- 19. Припула О. Л. Штучний інтелект як передвісник істотних змін в освіті. Філософія освіти. 2024. № 30(1). С. 160–173.
- 20. Prytula O. The Formation of The Value of Orientations of the Individual in the Context of Military-Patriotic Education. Paradigm of Knowledge. 2024. № 6(64). 19 p. [https://doi.org/10.26886/2520-7474.6\(64\)2024.1](https://doi.org/10.26886/2520-7474.6(64)2024.1)
- 21. Prytula Olexandr. The Phenomenon of Cossack Pedagogy as a Heritage of Ukrainian Folk Culture. Innovative Solutions in Modern Science. New York: TK Meganom LLC. 2023. Vol. 5, No. 60. Pp. 94–117. doi: 10.26886/2414-634X.5(60)2023.5
- 22. Prytula O. The Role of Introducing the Cossack-Chivalric Traditions Into the Modern Educational Process. Paradigm of knowledge. 2023. № 4(58). Pp. 116–136.
- 23. Патріотичне виховання в Україні в умовах воєнного стану: генеза національної стійкості крізь призму наукових досліджень : монографія / Є. О. Балабушка, І. М. Вановська ... О. Л. Припула [та ін.] ; ред.: Б. О. Попков, С. В. Петков; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ : Ліра-К, 2025. 363 с.
- 24. Припула О. Л., Конох А. П. Сутність козацької педагогіки в аспекті української етнічної системи збереження здоров'я людини. Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту, фізичної реабілітації та туризму у сучасних умовах життя: матеріали VI між-народної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 18–19 квітня 2024 р. Львів; Торунь : Liha-Pres, 2024. – С. 444–446. – <https://doi.org/10.36059/978-966-397-383-8-117>.
- 25. Припула О. Л., Конох А. П. Українські народні ігри як засіб оздоровлення населення в контексті семифакторної системи здоров'я і розвитку людини. European integration processes in physical education and sports : scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2024. – Pp. 230–248. – <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-458-0-12>
- 26. Тютюнник Л., Припула О. Психофізичні техніки козацького спасу як засіб розвитку стресостійкості. Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: екотренінг : збірник тез доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (23–24 квітня 2024 року) / відп. ред. Т. Д. Перепелюк. Умань; Київ: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. С. 198–200
- 27. Конох А. П., Припула О. Л. Семифакторна система здоров'я і розвитку людини в аспекті формування психосоціальної стійкості особистості. Соціально-психологічний супровід особистості в умовах інтеграції України в Європейський простір: збірник матеріалів IV Інтернет-конференції, 22 травня 2024 року / за заг. ред. І. С. Деснова. Київ: МДУ, 2024. С. 153–155.
- 28. Припула О. Л. Теоретико-методичні засади формування системи збереження здоров'я на основі традицій запорозького козацтва. The VI International Science Conference «Innovative technologies in science and practice», October 26–28, 2021, Haifa, Israel. – 2021. – Pp. 265–268. – DOI 10.46299/ISG.2021.II.VI
- 29. Припула О. Л. Формування системи здорового способу життя у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на основі етнічних традицій. The VII International Science Conference «Modern trends in development science and practice», November 02–05, 2021, Varna, Bulgaria. Pp. 432–436.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойченко Михайло Іванович
2. Mikhailo I. Boichenko

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1404-180X

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=2UBti_MAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калиновський Юрій Юрійович
2. Yurii Y. Kalynovskyi

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 12.00.12

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0081-8107

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202918400>

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойко Анжела Іванівна
2. Angela Boyko

Кваліфікація: д. філ. н., професор, 09.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6414-2214

Додаткова інформація: <https://scholar.google.ru/citations?user=XWseAAgAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Черкаський державний технологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 05390336

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Андрущенко Віктор Петрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Андрущенко Віктор Петрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна